8.Fan/modul uchun ma'sullar:

Tuzuvchi:

Tursunov I.E QaRMII "Biznes va innovatsion menejment" kafedrasi professori.

Raximova D.O. "Biznes va innovatsion menejment" kafedrasi dotsenti.

Taqrizchilar:

Fayziyeva Sh. Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti "Innovatsion iqtisodiyot" kafedrasi professori.

Yo'ldosheva Sh. Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti "Innovatsion iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti
O.SH.Bazarov
"___" __________ 2024 yil

Ro'yhatga olindi № 05/04/025
"27" iyun 2024 yil

BOJXONA ISHI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 – Biznes va boshqaruv;
Ta'lim yo'nalishi:	60411200 – Menejment (tarmoqlar va sohalar)

Qarshi 2024-yil

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr(lar)	YECTS - Kreditlar	
BI 4426	2024-2025	8	5	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari -4	
Tanlov fani	O'zbek			
1. Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Bojxona ishi		74	76	150

2.FANNINING MAZMUNI.

2.1. Fanni o'qitish maqsadi va vazifalari.

I. **Fanning mazmuni**

Fanni o'qitishdan maqsad bojxona chegarasidan olib o'tilayotgan tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va bojxona rasmiylashtiruvidan o'tkazishning iqtisodiy-ijtimoiy axamiyati, ularni o'tqazish texnologik tizimining asosiy tashkil etuvchilari va texnologik jarayonlarni xalqaro konvensiyalar talablari asosida yanada soddalashtirishning lozimligi tug'risida ko'nikmalar xosil qilishdan iborat.

Fanning vazifalari – O'zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo'mitasi tomonidan tashqi savdoning davlat tomonidan boshqarilishini ta'minlovchi asosiy mexanizm bo'lgan bojxona xizmatini takomillashtirish borasida doimiy ravishda aniq maqsadga yo'naltirilgan ishlar olib borilmoqda. Bu esa o'z navbatida boshqaruvning zamonaviy tizimiga ega bo'lgan bojxona xizmatini shakllantirish, an'anaviy ishlatib kelinayotgan bojxona protseduralarini takomillashtirishning yangi strategiyalarini ishlab chiqishni talab etadi. O'zbekiston Respublikasining bugungi bojxona xizmati dunyodagi ilg'or tajribalarni uzida mujassamlashtirishga va XXI - asr bojxona xizmati samarali faoliyatining namunasi bo'lgan Bojxona protseduralarini soddalashtirish va uyg'unlashtirish bo'yicha xalqaro konvensiya (Kioto) tamoyillariga mos

kelishga xarakat qilayotgan rivojlanayotgan tizimini o'rganishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari).

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu "Bojxona ishi" fanining predmeti va vazifalari

"Bojxona ishi" fanining predmeti va mazmuni. Bojxona ishi predmeti va uning o'ziga xos xususiyatlari. Bojxona taomillarining moxiyati va axamiyati. Bojxona ko'rigidan o'tkazilishi lozim bo'lgan tovarlar ro'yxati Tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va rasmiylashtiruvidan o'tkazishning va tuzilishi. Bojxona nazoratining obyektlari va subyektlari. Bojxona nazorati tushunchasi. Xujjatlar va ma'lumotlarning kiritish, xisobga olinish mazmuni.

2-mavzu. Markaziy Osiyoda bojxona ishi tarixi

Buyuk Ipak yo'li orqali amalga oshiriladigan savdo aloqalarini rivojlantirishda Markaziy Osiyoda tashkil topgan bojxona ishining axamiyati. Amir Temur va temuriylar saltanatida bojxona ishi. Amir Temur saltanatidagi bojxona ishini xorij savdogarlari uchun beriladigan imtiyozlar. Buxoro xonligida bojxona ishi. Bojxona ishida tovarlarni kelib chiqish mamlakatiga qarab bojxona imtiyozlarining berilishi. Buxoro xonligidagi bojxona ishini Rossiya bilan Afg'oniston o'rtasidagi savdo aloqalariga ta'siri. Xiva xonligida bojxona ishini paydo bo'lishi va rivojlanish tarixi. Qo'qon xonligidagi bojxona xizmatini Turkiston o'lkasi mamlakatlari o'rtasidagi savdo-sotiqni rivojlanishiga ta'siri.

3- mavzu. O'zbekistan Respublikasi bojxona xizmatining tashkil topishi va rivojlanishi

O'zbekiston Respublikasi milliy manfaatlarini ximoya qilish maqsadida O'zbekiston davlat bojxona qo'mitasining tashkil etilishi. Davlat bojxona xizmati bilan ichki ishlar vazirligining tovar-moddiy boyliklarini O'zbekiston Respublikasidan noqonuniy olib chiqib ketishga qarshi kurashlarini

Fan/modul kodi		O‘quv yili	Semestr(lar)	YECTS - Kreditlar
BI 4426		2024-2025	8	5
Fan/modul turi		Ta’lim tili		Haftadagi dars soatlari -4
Tanlov fani		O‘zbek		
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Bojxona ishi	74	76	150

2.FANNINING MAZMUNI.

2.1. Fanni o’qitish maqsadi va vazifalari.

I. **Fanning mazmuni**

Fanni o’qitishdan maqsad bojxona chegarasidan olib o’tilayotgan tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va bojxona rasmiylashtiruvidan o’tkazishning iqtisodiy-ijtimoiy axamiyati, ularni o’tqazish texnologik tizimining asosiy tashkil etuvchilari va texnologik jarayonlarni xalqaro konvensiyalar talablari asosida yanada soddalashtirishning lozimligi tug’risida ko’nikmalar xosil qilishdan iborat.

Fanning vazifalari – O’zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo’mitasi tomonidan tashqi savdoning davlat tomonidan boshqarilishini ta’minlovchi asosiy mexanizm bo’lgan bojxona xizmatini takomillashtirish borasida doimiy ravishda aniq maqsadga yo’naltirilgan ishlar olib borilmoqda. Bu esa o’z navbatida boshqaruvning zamonaviy tizimiga ega bo’lgan bojxona xizmatini shakllantirish, an’anaviy ishlatib kelinayotgan bojxona protseduralarini takomillashtirishning yangi strategiyalarini ishlab chiqishni talab etadi. O’zbekiston Respublikasining bugungi bojxona xizmati dunyodagi ilg’or tajribalarni uzida mujassamlashtirishga va XXI - asr bojxona xizmati samarali faoliyatining namunasi bo’lgan Bojxona protseduralarini soddalashtirish va uyg’unlashtirish bo’yicha xalqaro konvensiya (Kioto) tamoyillariga mos

kelishga xarakat qilayotgan rivojlanayotgan tizimini o’rganishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg’ulotlari).

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu “Bojxona ishi” fanining predmeti va vazifalari

“Bojxona ishi” fanining predmeti va mazmuni. Bojxona ishi predmeti va uning o’ziga xos xususiyatlari. Bojxona taomillarining moxiyati va axamiyati. Bojxona ko’rigidan o’tkazilishi lozim bo’lgan tovarlar ro’yxati Tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va rasmiylashtiruvidan o’tkazishning va tuzilishi. Bojxona nazoratining obyektlari va subyektlari. Bojxona nazorati tushunchasi. Xujjatlar va ma’lumotlarning kiritish, xisobga olinish mazmuni.

2-mavzu. Markaziy Osiyoda bojxona ishi tarixi

Buyuk Ipak yo’li orqali amalga oshiriladigan savdo aloqalarini rivojlantirishda Markaziy Osiyoda tashkil topgan bojxona ishining axamiyati. Amir Temur va temuriylar saltanatida bojxona ishi. Amir Temur saltanatidagi bojxona ishini xorij savdogarlari uchun beriladigan imtiyozlar. Buxoro xonligida bojxona ishi. Bojxona ishida tovarlarni kelib chiqish mamlakatiga qarab bojxona imtiyozlarining berilishi. Buxoro xonligidagi bojxona ishini Rossiya bilan Afg’oniston o’rtasidagi savdo aloqalariga ta’siri. Xiva xonligida bojxona ishini paydo bo’lishi va rivojlanish tarixi. Qo’qon xonligidagi bojxona xizmatini Turkiston o’lkasi mamlakatlari o’rtasidagi savdo-sotiqni rivojlanishiga ta’siri.

3- mavzu. O’zbekistan Respublikasi bojxona xizmatining tashkil topishi va rivojlanishi

O’zbekiston Respublikasi milliy manfaatlarini ximoya qilish maqsadida O’zbekiston davlat bojxona qo’mitasining tashkil etilishi. Davlat bojxona xizmati bilan ichki ishlar vazirligining tovar-moddiy boyliklarini O’zbekiston Respublikasidan noqonuniy olib chiqib ketishga qarshi kurashlarini

muvofiqlashtirish. Uzbekiston Respublikasi bojxona xizmatining Davlat soliq qo'mitasi tarkibidagi faoliyati. O'zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo'mitasining qayta tashkil etilishi va unga xuquqni ximoya qilish organi maqomining berilishi. Bojxona organlarining asosiy vazifalarini belgilash. Bojxona qonunchiligining yaratilishi va takomillashtirilishi. O'zbekiston Respublikasi bojxona xizmatini xorijiy mamlakatlar xamda xalqaro bojxona tashkilotlari bilan uzaro manfaatli aloqalarining o'rnatilishi.

4- mavzu. O'zbekiston Respublikasi davlat bojxona organlari faoliyatining xuquqiy asoslari

Uzbekiston Respublikasi bojxona organlarining asosiy vazifalarini belgilovchi meyoriy-xuquqiy xujjatlar. Uzbekiston Respublikasi davlat bojxona Kodeksi. Uzbekiston Respublikasining «Boj tarifi tug'risida»gi va «Bojxona xizmati tug'risida»gi qonunlari. Davlat bojxona qo'mitasining funksiyalari. Respublika bojxona xududida Davlat xavfsizligining jamoat tartibini ximoya qilish. Kontrabanda va bojxona qoidalarini buzilishiga qarshi kurash. Bojxona organlarining mansabdor shaxslari tomonidan qonuniylikka rioya etilishi ustidan nazorat o'rnatish. Xalqaro bojxona va savdo tashkilotlari bilan xamda xorijiy davlatlarning bojxona organlari bilan o'zaro xamkorlikni rivojlantirish.Bojxona organlarining moddiy texnika ta'minotini takomillashtirish. Bojxona organlari xodimlarini ijtimoiy ximoya qilish.

5- mavzu. Bojxona ishini tashkil etish va boshqarish asoslari

O'zbekiston Respublikasida yagona bojxona tizimining yaratilishi. Yagona bojxona tizimining tashkiliy tuzilishi. Bojxona ishini tashkil etish va amalga oshirishda bojxona infratuzilmasining tutgan o'rni. Bojxona organlarida boshqarish asoslari. Boshqarish tushunchasi, boshqarish qonunlari va tamoyillari. Boshqarish funksiyalari va usullari. Bojxona ishini boshqarish samaradorligini oshirishda boshqarish tizimining tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish xamda boshqarish jarayonlarida zamonaviy axborot

texnologiyalaridan foydalanish. Boshqarish samaradorligini oshirishda bojxona organlari xodimlarining manfaatdorligini oshirish. Boshqarish samaradorligini oshirishda bojxona xodimlarini ijtimoiy ximoyalash masalalari.

6-mavzu. Bojxona chegarasi orqali olib o'tilayotgan tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va rasmiylashtiruvidan o'tkazish

Tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va rasmiylashtiruvidan utkazishning moxiyati va tuzilishi. Bojxona nazoratining obyektlari va subyektlari. Bojxona nazoratini va rasmiylashtiruvini tashkil etishning asosiy yo'nalishlari. Bojxona nazorati va rasmiylashtiruvining o'tkazish joyi va vaqti. Bojxona organlari tomonidan dastlabki operatsiyalarni o'tkazishni belgilash va qullash tartibi. Olib kirilishi va olib chiqilishi taqiqlangan va chegaralangan tovarlar. Mustaqil davlatlar Xamdustligi va Bojxona Ittifoqiga a'zo bo'lgan davlatlarning tovarlarini bojxona nazoratini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari.

7-mavzu. Bojxona nazoratining tamoyillari va shakllari

Bojxona nazoratining shakllari. Bojxona maqsadlari uchun zarur bo'lgan xujjatlar va ma'lumotlarni tekshirish. Transport xujjatlari, savdo xujjatlari, bojxona xujjatlari va boshqa xujjatlar. Bojxona ko'rigidan utqazilishi lozim bo'lgan tovarlar ro'yxati. Tovarlar va Transport vositalarini xisobga olish. Jismoniy va mansabdor shaxslarni og'zaki surab surishtirish. Tovarlar saqlanishi mumkin bo'lgan xududlar va xonalarni tekshirish. Bojxona nazoratini tanlab o'tkazish. Ma'lum bojxona nazorati shakllaridan ozod etish.

8-mavzu. Bojxona rejimlari va ularni qo'llash shartlari

Bojxona chegarasi orqali olib o'tilayotgan tovarlar va transport vositalarining maqomini belgilash. Tovarlarni butunlay ularni olib utayotgan shaxs ixtiyoriga o'tishini belgilovchi bojxona rejimlari: import, reimport, eksport, reeksport. Bojxona organlari tomonidan belgilangan shartlarga rioya

qilgan xolda tovarlardan aniq maqsadlarda foydalanish rejimlari: bojxona ombori, boj olinmaydigan savdo do'koni, tranzit, vaqtinchalik olib kirish (olib chikish), erkin bojxona zonasi, erkin ombor, qayta ishlash, davlat foydasiga voz kechish, tovarlarni yuq qilish. Bojxona rejimlari savdoni, sanoatni va xalqaro tashuvlarni rivojlantirishga qaratilgandirlar. Bojxona rejimlarining axamiyati. Bojxona rejimlarining tavsifi. Xar xil bojxona rejimlarida qo'llaniladigan iqtisodiy siyosat choralari. Tovarlarni belgilangan bojxona rejimlari ostida bo'lish muddatlari. Aniq bojxona rejimi ostiga qo'yilishi mumkin bo'lgan tovarlar ro'yxati. Bojxona rejimini tanlash va o'zgartirish.

9-mavzu. Tovarlarni bojxona rasmiylashtiruvidan o'tkazishda bojxona yuk bayonnomasini qo'llash

Bojxona yuk bayonnomasi (BYUB) tovarlar va transport vositalarini bojxona rasmiylashtiruvida foydalaniladigan asosiy xujjat. Bojxona yuk bayonnomasini bojxona rasmiylashtiruvi amaliyotiga kiritilishidan maksad. Bojxona yuk bayonnomasining shakllari. Bojxona yuk bayonnomasini [to'ldirish bo'yicha bojxona organlarining talablari. Bojxona yuk bayonnomasining asosiy bo'limlarini tavsifi. Bojxona yuk bayonnomasidagi axborot bulimlari. Yetkazib berishning umumiy tavsifi. Tashqi savdo kelishuvini bojxona rasmiylashtiruvidan o'tkazishda ishtirok etuvchi yuridik shaxslar. Jugrofiy bo'lim. Transport bo'limi. Moliya bulimi.

Turkumlardagi xar bir tovarning tavsifi. BYUB dan foydalangan xolda bojxona nazorati va rasmiylashtiruvini o'tkazishda talab etiladigan xujjatlar. BYUBdan foydalangan xolda tovarlarni bojxona nazorati va rasmiylashtiruvidan o'tkazish ketma-ketligi.

10-mavzu. Bojxona chegarasi orqali jismoniy shaxslar tomonidan olib o'tilayotgan tovarlarning bojxona nazorati.

Jismoniy shaxslar tomonidan olib o'tilayotgan tovarlarning bojxona nazorati va rasmiylashtiruvi tartibi. Jismoniy shaxslar tomonidan olib o'tilayotgan tovarlarni bojxona nazoratidan o'tkazishni soddalashtirilgan tartibi.

Bojxona tulovlarining yagona stavkalari. Jismoniy shaxslar tomonidan olib o'tilayotgan tovarlar va transport vositalarini bojxona ko'rigidan o'tkazish. Bojxona imtiyozlaridan foydalanuvchi chet el shaxslari tomonidan olib o'tilayotgan tovarlar va transport vositalarining bojxona rasmiylashtiruvi va nazorati. Bojxona imtiyozlari. Barcha bojxona ko'riklaridan ozod etish. Barcha bojxona tulovlarini to'lashdan ozod etish.

11-mavzu. Turli transport vositalari tomonidan amalga oshirilayotgan tovarlar tashuvining bojxona nazorati

Bojxona nazoratining boshlanish va tugallanish momentlari. Bojxona va boshqa turdagi nazoratni texnologik tartibi. Kemalarni bojxona nazoratidan o'tkazish. Kemalarni bojxona nazoratidan o'tkazish uchun zarur bulgan xujjatlar. Temir yo'l transporti yordamida tashilayotgan yuklarni bojxona nazoratidan utkazish. Bojxona nazorati postlarida, temir yo'l shox bekatlari va bekatlarda bojxona xizmatlarini tashkil etish. Xavo transporti tashuvlarining bojxona nazoratini tashkil etish. Avtomobil transporti yordamida amalga oshirilayotgan tashuvlarning bojxona nazorati. Avtotransport vositalarini bojxona ko'rigidan o'tkazish. Olib kirilayotgan (yengil yoki yuk) avtomobillarini bojxona rasmiylashtiruvidan o'tkazish.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishda iqtisodiy taxlilning axamiyati.
2. Bojxona auditi va uni bojxona organlari faoliyatida tutgan o'rni.
3. O'zbekiston Respublikasini iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda bojxona organlarini tutgan o'rni.
4. Bojxona nazorati va uni bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishdagi o'rni.
5. Bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishda kelib chiqish sertifikatini axamiyati.

6. Tovarni kelib chiqish mamlakatini to'g'ri aniqlash bojxona tadbirlarini samaradorligini oshirish omilidir.

7. Bojxona organlarini mamlakatda meva-sabzavot va uzumchilik soxasini rivojlantirishdagi o'rni.

8. Bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishda xalqaro tashuvchilar bilan xamkorlikni axamiyati.

9. Turli transport vositalari yordamida xalqaro yuklarni tashishda bojxona rasmiyatchiligi.

10. Tovarlarni bojxona rasmiylashtiruvidan o'tkazishda bazis shartlaridan foydalanish.

Jismoniy shaxslardan undiriladigan bojxona to'lovlarini to'g'ri undirilishida tovarlarni olib kelinishi maqsadini aniqlash.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurulmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruxga bir professor-ukituvchi tomonidan utkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishda iqtisodiy taxlilning axamiyati.
2. Bojxona auditi va uni bojxona organlari faoliyatida tutgan o'rni.
3. Uzbekiston Respublikasini iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda bojxona organlarini tutgan o'rni.
4. Bojxona nazorati va uni bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishdagi o'rni.
5. Bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishda kelib chiqish sertifikatini axamiyati.
6. Tovarni kelib chiqish mamlakatini to'g'ri aniqlash bojxona tadbirlarini samaradorligini oshirish omilidir.

7. Bojxona organlarini mamlakatda meva-sabzavot va uzumchilik soxasini rivojlantirishdagi o'rni. Bojxona organlari faoliyatini samaradorligini oshirishda xalqaro tashuvchilar bilan xamkorlikni axamiyati.
8. Turli transport vositalari yordamida xalqaro yuklarni tashishda bojxona rasmiyatchiligi.
9. Tovarlarni bojxona rasmiylashtiruvidan o'tkazishda bazis shartlaridan foydalanish.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyixa ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni uzlashtirish natijasida talaba:

bojxona ishi predmeti va uning o'ziga xos xususiyatlari; bojxona taomillarining moxiyati va axamiyati; bojxona ko'rigidan o'tkazilishi lozim bo'lgan tovarlar ro'yxati, bojxona organlari xodimlarini xavfsizligini davlat tomonidan kafolatlash va qo'llab-quvvatlashni, bojxona organlari faoliyat yo'nalishlari va xususiyatlarini xaqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi;

tovarlar va transport vositalarining bojxona nazorati; bojxona ramiylashtiruvi mazmuni va moxiyati va asosiy prinsiplarini;bojxona nazorati texnik vositalari tushunchasi va ularni bojxona organlarining tezkor faoliyatida qo'llanilishini, bojxona nazoratining zamonaviy usullaridan foydalanish va ularni amaliyotda qo'llay olish, iqtisodiy muammolar buyicha yechimlar ko'nikmalariga ega bo'lishi;

tovarlar va transport vositalarini bojxona nazorati va rasmiylashtiruvidan o'tkazishning moxiyati va tuzilishi, bojxona nazoratining obyektlari va subyektlari; bojxona nazoratini va rasmiylashtiruvini tashkil etishning asosiy yo'nalishlari, bojxona organlari faoliyatini rivojlanish bosqichlari, eksport, importda yuk tashuvlarini bosqichlarini taxlil qilish va iqtisodiy ko'rsatkichlarni xisoblash, bojxona nazoratini texnologik sxemalar asosida xamda natijalardan foydalanish malakalariga ega bo'lishi kerak.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish;
- esse, tezis va maqolalar yozish;
- vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish;
- jarayonli-yunaltirilgan ta'lim;
- muxokamalarda ishtirok etish;
- kichik guruxlarda ishlash;
- loyixa ishi bajarish;
- mustaqil ishlarni bajarish;
- taqdimot tayyorlash;
- turli darajadagi testlarni yechish;
- surov o'tkazish.
- jamoa bo'lib ishlash va ximoya qilish uchun loyixalar.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni tula uzlashtirish, taxlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushoxada yuritash va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirish.

6. Adabiyotlar.

6.1.Asosiy adabiyotlar

1.Sh. Mirziyoyev . Tanqidiy tahlil, qa'tiy tartib-intizom va shahsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak.468 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti mamlakatimizni 2016yilda ijtimoiy –iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo'jallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilga majlisidagi ma'ruzasi. Xalq so'zi 16 yanvar 2017 yil.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi, 6 yanvar 2021 yil.

3. A.S.Kucharov, I.E.Tursunov, D.N.Ishmanova «Bojxona ishi» fanidan darslik – T.: TDIU, 2023, 510-bet.

4. Новикова, С. А. Таможенное дело и таможенное регулирование в ЕАЭС : учебник для вузов / С. А. Новикова. — 3-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 380 с.

5. Джабиев, А. П. Основы таможенного дела : учебник для вузов / А. П. Джабиев, К. О. Староверова, Т. С. Кудрявицкая ; под общей редакцией А. П. Джабиева. — 2-е изд. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 489 с.

6. Таможенное дело: Учеб. Пособие/ Сорокина Т.В., Тарарышкина Л.И., Цыкунов И.В. [и др.]; Под ред. Сорокиной Т.В. - Минск: Бел.гос.экон.ун-т, 2006.

6.2. Qo'shimcha adabiyotlar

1.Экономика таможенного дела: учебник / Е.Л. Андрейчук, В.Ю. Диана, В.П. Смирнов. - Российская таможенная академия; Владивостокскийфилиал. - Владивосток: ВФ РТА, 2017. - 304 с.

2. Таможенный контроль. / Н.А.Голощапов - М.: Экзамен. 2000 Российское таможенное право. Учебник для ВУЗов. / Б.Н. Габричидзе. Издательство НОРМА. М. 2012.

3. Основы таможенного дела. Учебник. / В.А.Гошин, АН. Сиротский, Н.А. Дубинский. Минск., БГУ 2018.

4. Основы таможенного дела : учеб. пособие. В 2 т. / Ю.Ф.Азаров. - М.:РИОРТА,2017.-576с.

5. Основы таможенного дела: учебник // А.А. Демичев, А.С. Логинова. – СПб.: ИЦ «Интермедия», 2017. – 188 с.

6.3. Axborot manbalari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
2. www.lex.uz - УзбекистонРеспубликаси Конун хужжатлари маълумотлари миллий базаси.
3. www.customs.uz
4. www.loiistiks.uz

7.Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.